

VAN REITSMA TOT RASKER

A. de Groot

“Altijd zullen wij de ontleding en het onderzoek ook van microscopische deeltjes roemen, maar de historische wetenschap (en zij niet alleen) moet ook durven komen tot de samenvoeging”.

L. Knappert¹.

Onder de veelheid van vakken, waarmee de hervormde synode bij de invoering van de hoger-onderwijswet van 1876 de nieuw gecreëerde kerkelijke leerstoelen belastte, was ook de geschiedenis der Ned. Hervormde Kerk. Over het nut van de beoefening van dit vak handelde de inaugurele rede van J. G. R. Acquoy, een van het zes-tal predikanten aan wie deze “kerkelijke vakken” in 1878 voor het eerst werden opgedragen. Hij verklaarde toen het schrijven van een historie der Hervormde Kerk te zien als zijn levenstaak². Dat het hem niet gelukt is, mag oprecht worden betreurd. Anderen echter hebben deze taak aangevat. Dit artikel bespreekt een viertal handboeken voor de z.g. “vaderlandse kerkgeschiedenis”, die op de een of andere wijze in de afgelopen honderd jaar aan dit kerkelijk universitair onderwijs hun oorsprong danken, voorzover de negentiende eeuw erin ter sprake komt.

1. Als vrucht van zijn academische lessen publiceerde Johannes Reitsma (1837-1902, kerkelijk hoogleraar te Groningen sedert 1885) in 1893 zijn *Geschiedenis van de hervorming en de Hervormde Kerk der Nederlanden*. Het was bedoeld als leerboek;

1. L. Knappert, *De geschiedenis der Nederlandsche Hervormde Kerk en hare beteekenis voor den aanstaanden evangeliedienaar*, Assen 1902 (inaugurele rede Leiden), 24.

2. J. G. R. Acquoy, *Het nut der beoefening van de geschiedenis der Hervormde Kerk in Nederland*, Leiden 1878, 15.

Volgens Knappert, *Geschiedenis*, 24 vlg., stelde Acquoy zichzelf telkens zwaarder eisen en is hij zo nooit tot schrijven gekomen. Volgens D. Nauta, “Van Ypey en Dermout tot Reitsma”, in: *Rondom het Woord*, VI (1964), 111 vlg., is zijn werk aan deze taak blijven liggen als gevolg van zijn overgang in 1881 naar de leerstoel voor de geschiedenis van het christendom.